

ŠLUŽBA BOŽJA

LITURGIJSKO - PASTORALNI LIST

GODINA XIII

MAKARSKA 1973.

BROJ 3-6

ZRELOST U SLUŽBI BOŽJE RIJEČI

Predočit ću predmet ovih refleksija u jednom doživljaju. Vjernik, školovan, prisustvovao propovijedi. O tome mi je po prilici ovako referirao: Došao sam da slušam propovijed. Crkva puna. Svi gledaju u propovjednika. Publika: ona obična po našim crkvama, većim dijelom ne baš izrazito intelektualna, dapače, jednostavna i priprosta. Propovjednik je govorio o slobodi, osobnosti, odgovornosti. Služio se izrazima posuđenim od raznih modernih pisaca, ne onim kojima se mnoštvo obično služi. Govorio je biranim jezikom, izgrađenim stilom. Ali? Nije bilo moguće uhvatiti jednu jasnu ideju, niti stvoriti neki sud. Apstraktno, astralno. Možda je mislio da govori s onima koji su načitani na spisima egzistencijalista. Bio sam raspoložen slušati riječ Božju, ali moram priznati da sam čuo samo riječ čovječju. Za čovjeka? Možda za intelektualnu elitu koje u crkvi nije bilo. I ja sam pitao sam sebe: Gdje bih mogao naći ono što spaja ili drži zajedno i dušu propovjednika i ovo slušateljstvo? Promislio sam: čudo Duha Svetoga.

1. Čini mi se da se ovdje krije jedna česta problematika dijeljenja Božje riječi. Sv. Pavao piše kako način poučavanja u vjeri mora biti razumljiv, koristan, solidan, jer, u protivnom slučaju, učitelj vjere govori u vjetar, sličan je trubi koja daje nejasan glas, još jasnije rečeno: »Ako ne poznajem značenje glasa, bit ću tuđinac onomu koji mi govori, a onaj koji govori bit će meni tuđinac« (1 Kor 14, 11). Eto, to je ono **tuđinstvo**, drugim riječima: ostvaruje se neka vrst zajedničke alienacije ili otuđenja. Između propovjednika i slušateljstva nema veze. Nalaze se na tuđem terenu, izvan sebe.

Govori razumljivo, korisno, solidno. To vrijedi i za apostolat pera. Tko piše za priproste vjernike ili govori za redovitu publiku po našim crkvama mora ići tim putem. Uz pri-

kladnu ili lijepu formu mora stati razumljivost kao uvjet asimilacije sa strane slušatelja, korisnost za njihovu duhovnu izgradnju i solidnost kao znak vjernosti Božjoj riječi. I u našoj katoličkoj štampi, pa i onoj s većim tiražom, konstatiraju se eksibicije, problematiziranja bez istinske potrebe, tvrdnje sumnjive, ako ne jednostavno posve nesolidne vrijednosti. Ne vjeruješ? Pogledaj samo o kakvim se temeljnim pitanjima vodi debata pa bi trebalo razjašnjavati neke osnovne pojmove, za koje se mora pretpostavljati da su poznati. Odakle? Od poslušne ljubavi koja odano prihvaća vjeru, i od nje živi.

Jest, vjera mora biti zajednička svima. I ona je zajednička i onom propovjedniku i slušateljima. Ali, kao da njemu nije stalo razjašnjavati osnovne dogme, o kojima ovisi spasenje, nego se zapliće u bezbroj teorija koje su malo ili nikako razumljive. Neki umnik reče: »Danas mnogi učenjaci govore i pišu više nego znadu, a nekada su više znali nego su pisali« (M. Claudius). Doista, opstoji hiperprodukcija knjiga, pa im i vrijednost opada po zakonu tržišta.

Kada se radi o riječi Božjoj glavna preokupacija mora biti ta da ona duhovno izgrađuje, uzdiže, koristi procesu spasenja što se odvija u duši slušatelja. Preko riječi propovjednika Bog želi osvojiti dušu slušalaca. A kako će je osvojiti ako do nje ne može doprijeti? Što slušalac ne može ugraditi u svoj **JA** to postaje suvišno opterećenje, još više: štetan balast.

Jedna posebna bolest današnjice je u tome da neki rado podižu probleme, stavljaju pitanja, ali na njih ne odgovaraju. Tako pišu ili govore da ostavljaju dojam nesigurnosti vjere u božanstvo Kristovo, u njegovo uskrsnuće, u prekgrobni život i sl. A vjera ne trpi dvoumice, ni protuslovlja, ni dvoznačnosti, ni nesigurnosti. Ona je **hrabrost** i **potpuna poslušnost**. Bûditi dvoumice a ne rješavati ih isto što i dubsti jamu na putu kojim drugi ima proći pa ga koriti ako u nju upadne, ili: stavljati mu okove na noge, a tražiti od njega da hoda.

Pretpostavlja se da je učitelj vjere doista odrastao i zreo. On je učitelj istine, one koju pokazuju ljudi zrele dobi, jasnih načela, čvrsta stava. Oni ispravno sude (Lk 12, 57), prosuđuju što odgovara a što ne odgovara (1 Kor 11, 13), pazeći da nikoga ne sablazne (Rim 14, 13). Oni nastoje stvarati jedinstvo među braćom (1 Kor 10, 15). Znači da njihov način postupanja u propovijedanju ne odgovara onoj ljubavi, ni

onoj vjeri koja ulijeva svjetlo za prosuđivanje načina kako nastupiti ili cijeniti vrednote (Rim 14, 22—23; Dap 15, 9; 1 Kor 4, 7), ako siju sumnje ili puštaju da se u dušama vjernika ugnijezde dvoumice.

2. Ali danas i propovjednici i slušatelji ponekad naginju na osjećaj neke samosvijesti. Govore da su **zreli**. Da njima danas ne pristaje vjera prošlosti, u kojoj je bilo sitnica, površnosti, neozbiljnosti, neznanstvenosti, simplicizma i sl. Ne piše li sv. Ivan da kršćenici posjeduju takvo znanje da nemaju potrebe da ih tko uči? (1 Iv 2, 27)

Nemaju potrebe da ih uče knivi učitelji, ali svatko mora biti učenikom u Kristovoj školi: i propovjednik i običan vjernik. A za zrelost se traži mnogo. Zreo čovjek čuva vjeru i prakticira sve vrline u svim situacijama. To je hrabrost duha u dobru (Ef 3, 16). Postojanost u nauci vjere, Krista, prošlosti (2 Sol 2, 15; Mk 7, 3—4), život u milosti. Vjernici, učitelji i učenici su pozvani da budu uistinu **vjerni**, to znači: preći neofitsku fazu tjelesnosti (1 Kor 3, 3), slijediti poticaje Duha, nadasve gojiti duhovni život, život milosti koji im daje te posjeduju kao neku epignozu, neku spoznaju višega reda. Međutim, te spoznaje nema bez života kreposti i milosti.

Naša narodna govori: »Nije svašta za svakoga, nit je itko svemu dorastao.« Očekivati da će vjernici, ogromna većina vjernika, pratiti visoko intonirane propovjedi ili članke jer da su »zreli« znači zastupati pogibeljnu utopiju. Možda time propovjednici žele »opravdati« svoje apstraktne propovjedi, ali vjernici od toga ne crpe nikakve koristi. Gdje je vjernicima kompetencija? Nisu ni pozvani da slijede misli pojedinih učitelja osim koliko ovi iznosi autentičnu nauku Crkvenog učiteljstva. Samo su u tu svrhu i primili od Crkve ovlaštenja. Govoreći proti onoga što naučava Crkva ne samo da se ogrješuju o svoj poziv, nego prelaze okvire svoga mandatarstva, postupaju uzurpatorno.

Godine 1966. novine su donijele zanimljivu vijest iz Dortmundunda. Sastali se protestantski vjernici protestirajući i prijeteci nekim »učiteljima« vjere, davajući im do znanja da ne žele drugog evanđelja osim onog Kristovog (Gal 1, 6). Dobaivali su tim »učiteljima«-teolozima da ne traže od njih kamenje, nego kruh, ribu a ne škorpije (Lk 11, 12) I nazvali su te »učitelje« oruđem đavlovim, antikristima itd.

Neshvatljivo, ali istinito. Želi li koji takav »učitelj« predložiti nove vjerske istine? Ne trebam ih, dovoljne su mi one što naučava Crkva. Želi li obeskrjepiti koju vjersku istinu?

Nije kompetentan, uostalom ni Crkva nije kompetentna da vjerske istine dokida, ni umnaža, ni preinačuje. Želi li govoriti razumljivim jezikom? Neka to čini iz petnih žila, ali uvijek u istom smislu i značenju, nikada protuslovno, nikada protivno, nikada različito od onoga što naučava Crkva, jer takve vjerske »istine« istinskog vjernika ne zanimaju, ne obvezuju.

3. Što zapravo vjernika čini vjernikom? Stručna teološka naobrazba? Samostalnost? Onaj koji se pasivno pomiruje s nepravilnostima javnog života u Crkvi, odnosno s nepravilnim životom i postupanjem pojedinih vjernika, pa i onih »viših«?

Vjernika čini vjernikom u prvom redu **vjernost** zadanoj riječi pri sklapanju baptizmalnog saveza. On čuva ugovor, svjestan u čijoj je službi. Dužan je biti »pošten«, ne izdati Učitelja, naprotiv, odražavati ga sve vjernije, čitavim svojim bićem.

Službeni učitelji vjere dužni su posjedovati solidno i duboko znanje, jer protivnici dolaze s profinjenim teorijama, zamamljivim obrazloženjima. Ti učitelji toliko imaju prava nastupati kao učitelji koliko su vjerni **učenici** u Kristovoj školi, u školi vjere. Kristov učenik je mudrac života (1 Kor 2, 6; Kol 1, 28), duhovan (1 Kor 3, 1; 14, 20). Ako je vjera potpuno predanje Kristu, služebni će učitelj prije svega paziti da čuva kontinuitet nauke i zajedništva s ovlaštenim faktorom životne istine: Crkvom. Ako ne drži do te karizme naučavajuće Crkve nema prava da se poziva na nikakve svoje privatne karizme, jer takav bi poziv bio bez temelja.

Vjernici u redovitom postupku Providnosti ne mogu biti pozvani da stručno prate zakučaste probleme, da razumiju stručne izraze, da prosuđuju razna mišljenja što zaokupljaju glave propovjednika, da otkrivaju skrovite misli i dobro promišljene načine izražavanja istine »učenih« propovjednika. Oni imaju pravo očekivati od propovjednika da im ovi daju autentičnu, punu i potpunu istinu vjere, bez iskrivljivanja, bez preinačivanja. Ako to ne čine ne samo da vrijeđaju prava vjernika, nego krše svoje osnovne dužnosti, dužnosti svoga staleža.

Samostalnost je oznaka zrelog vjernika. To je istina. Ali ne ona neposlušna samostalnost praroditelja koja ih je puno stajala, i svima nama donijela gorke plodove. Ako govorimo o **odgovornosti** vjernika, kao i vjerskih učitelja, razumijeva-

mo odgovornost koja ih usvješćuje da budu spremni primiti nagrade, kazne, pohvale, osude od viših foruma: savjesti, vjerske zajednice, Božjih zapovijedi, vječnog Suca.

Doraslost i zrelost vjernika traži da se ne pomire s nepravilnostima bilo gdje se one pojavile. Njihova pasivnost protivila bi se punini i hrabrosti vjere, njenoj dosljednosti. I moraju apelirati na sva dopustiva sredstva, na sva prava, i boriti se da zavlada pravda, istina, ljubav. Međutim, kršćani opslužuju osnovno pravilo: Cilj ne opravdava bilo koja sredstva, jer ima čina koji su po sebi zli, vrijedni diskvalifikacije. Prema tome, koliko u ime zrelosti osuđujemo pasivizam, toliko osuđujemo i upotrebljavanje nedopuštenih sredstava. A ne zaboravimo da je oznaka vjernika upravo kao vjernika svijest slabosti, osjećaj ovisnosti i podložnosti Bogu, prema tome: žar u radu za istinu i pravdu, ali i osjećaj skromnosti.

4. Današnjica traži posebnu zrelost. Mora se uopće odbaciti misao da bi se vjernici danas povukli u svoj »bunker«, nezainteresirati se za ovozemna zbivanja, za zemaljske poslove. To bi bila osuda i za učitelje vjere i za obične vjernike.

Vjera i ljubav prisutne su uvijek i u svim okolnostima. Danas je potrebno produhoviti suvremenu kulturu načelima prave čovječnosti, potpunog humanizma i evanđeoske nauke. Što je vjernik puniji Krista to ga više goni ljubav da radi za drugoga. Gdje je bol i patnja, tu je i Kristov vjernik. On ima višu spoznaju; raspolaže jačim snagama djelovanja; ima garanciju pomoći Odozgo, zato ga zrelost ili odraslost upravo sile da odgovori svom pozivu u današnjoj životnoj situaciji radeći na svim poljima gdje se može pošteno raditi. Razumije se, vjernik se ne smije nikada izolirati od onih koji su u Crkvi postavljeni kao službeni učitelji (Ef 4, 11). Povezanost s njima uvjet je za njegovu autentičnost i njegov uspjeh.

Konačno. Zrelost vjernika nije zrelost znanja. To mora biti u prvom redu zrelost života. Kršćanstvo ne daje prioritet znanju. »Stablo znanja nije stablo života« — reče Byron. Život je u življenju, trpljenju, u pripravi za zrelu smrt. Gdje se uče ti predmeti? Ne u školama, nego u životu u zajednici s Kristom. S Kristovim mislima i osjećajima. Kršćanin je zreo kada je zreo kao kršćanin, specifično kao kršćanin. A to je po kriteriju istinski ljudskom i k tome kršćanskom, u duhu evanđelja.

Prema tome recimo da je lako govoriti o zrelosti i do-
raslosti, ali da je nije lako ostvariti. Zrelost nije u tome da
slijedimo pomodno, jer to danas notira, niti staro jer pripada
zlatnoj prošlosti, nego kada je u skladu s istinama spasenja,
a tih nema bez Krista i Crkve. Niti ima zrelosti u propovi-
jedanju Božje riječi bez jasnoće, solidnosti, korisnosti za
vjernike kojima se propovijeda. Zrelost je sinonim za sve-
tost u vremenu u kojemu živiš.

dr. o. J. Kuničić

OSVRT NA »SREDNJAK« HRVATSKOG ČASOSLOVA (II)

Zamoljen sam da uz opći osvrt na tu knjigu (v. SB 1972,
314—18) potražim i iznesem pogreške i nedostatke u njoj
potanje. Mnoge će od njih svatko tko hoće ispraviti u svojem
primjerku, što će osobito zajednicama dobro doći da kod
recitiranja ili pjevanja ne dolazi do zbrke i smetnji. Neću
ponavljati ono što je spomenuto u gore navedenom osvrtu,
osobito na mnogobrojne nove himne kojih hrvat. Časoslov
nema i što je jedan od njegovih najvećih manjaka.

Iskustvo nam govori da za dobro moljenje Časoslova
nije dosta latinski jezik zamijeniti našim. Opća uredba litur-
gije časova daje u tu svrhu razne preporuke i tako u br. 125.
želi da se kod svakog psalma antifona ne ponavlja samo na
njegovu početku i svršetku već i nakon svake psalmove ki-
tice. Zbog toga obnovljeni Časoslov razmakom dijeli poje-
dine kitice skoro svakog psalma. To su učinili i priređivači
hrv. Časoslova, ali s mnogo propusta, tako odmah na str. 1.
prva kitica u izvorniku svršava s »večernji«. Još je veći pro-
pust što nikako nisu označili kada neka kitica svršava na
kraju stranice pa se to ne može označiti razmakom. U tom
slučaju latinski tekst ima crvenu crticu. Takvih je slučajeva
do stotinjak (prvi na str. 17) i ovdje ih ne možemo navesti.
Ako tko želi taj popis, rado ću mu ga poslati.

Na str. 6. i 7. Časoslov ima u antifoni »svojom svetom
gorom«, čega latinski nema i bolje je to ne spominjati nego
pod Sionom misliti na Crkvu više nego na goru u Palestini.

I u Neovulgati ps 62. počinje spominjanjem jutarnjeg
svjetla, zbog čega taj psalam lijepo odgovara Jutarnjoj mo-
litvi u mnoge nedjelje i blagdane pa je barem u antifoni tre-
balo prevesti liturgijski tekst »Ad te de luce vigilo, ut videam
virtutem tuam, alleluia«.